

YRITTÄJYYS SUOMESSA PERUSTIETOA YRITTÄJYYSOPETUKSESTA

2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

Sisältö

Aluksi.....	3
1 Yritystoiminta Suomessa	4
1.1 Yritykset.....	4
1.2 Yrittäjyshalukkuus ja yrittäjät	7
2 Koulutus.....	10
2.1 Yrittäjien ja väestön koulutustaso.....	10
3 Koulutus ja yrittäjyysopetus.....	13
3.1 Suomen koulutus- ja tutkintojärjestelmä	13
3.2 Oppilaitokset, opiskelijamäärät ja suoritettut tutkinnot.....	14
3.3 Yrittäjyys koulutuksen eri asteilla.....	15
3.3.1 Yleissivistävä koulutus	15
3.3.2 Ammatillinen koulutus.....	15
3.3.3 Korkea-asteen koulutus.....	16
3.3.4 Yrittäjyys opettajien koulutuksessa.....	16
Lopuksi	18
Mistä lisätietoa?.....	19

Aluksi

Yritystoiminnalla ja yrittäjyydellä on keskeinen osa Suomen talouselämässä. Yrittäjyys on kansantalouden liikkeellepaneva tuotannontekijä ja myönteisen hyvinvointikehityksen perusta. Yrittäjyysaktiivisuus ja kasvuyritysten määrä on kuitenkin kansainvälisesti vertaillen suhteellisen alhaisella tasolla. Suomen yritys ympäristö arvioidaan kansainvälisesti tasokkaaksi.

Yrittäjyys on koulutusjärjestelmässämme sisällytetty koulutukseen ja tutkintoihin yleissivistävässä, ammatillisessa ja korkea-asteen koulutuksessa. Tärkeää on jatkuvasti kehittää opintojen yrittäjyysisältöjä. Yrittäjyys tulee mieltää yhtenä uravaihtoehtona. Yrittäjyyskasvatuksella ja -opetuksella sekä yrittäjyyden merkityksen korostamisella saadaan aikaan myönteisiä asenteita yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintatapaa koh-

taan. Asenteisiin vaikuttamisen rinnalla on tärkeää tarjota myös yrittäjyyteen liittyvää tietoa ja taitoja koulutuksen tason ja luonteen mukaisesti.

Tässä vihkosessa annetaan perustietoa suomalaisesta yrittäjyydestä ja kuvataan koulutusjärjestelmäämme yrittäjyysopetuksen näkökulmasta. Aineisto on tarkoitettu erityisesti yrittäjyysopetuksen tukimateriaaliksi, opetushallinnon suunnittelun välineeksi sekä työelämää edustavien henkilöiden tietolähteeksi.

Käytetyt tilastot perustuvat pääasiassa Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriin, Tilastokeskuksen tilastoihin sekä työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemaan Yrittäjyyskatsaukseen 2010. Vihkonen on toteutettu yhteistyössä Suomen Yrittäjien ja Opetushallituksen kesken.

1. Yritystoiminta Suomessa

1.1 Yritykset

Yritysten määrä on kasvanut tällä vuositu-
hannella keskimäärin 6 000 yrityksellä vuo-
dessa. Vuosina 2006–2008 yritysten määrä
kasvoi kuitenkin yli 10 000 yrityksellä vuo-
dessa. Tämä on ollut nopeinta kasvua sitten
laman jälkeen 1996–1997. Eniten on synty-
nyt mikroyrityksiä eli alle 10 henkilöä työllis-
täviä. Myös muiden pk-yritysten määrä on
kasvanut – mm. yritysten kasvun ja suuryri-
tysten ulkoistamisen kautta.

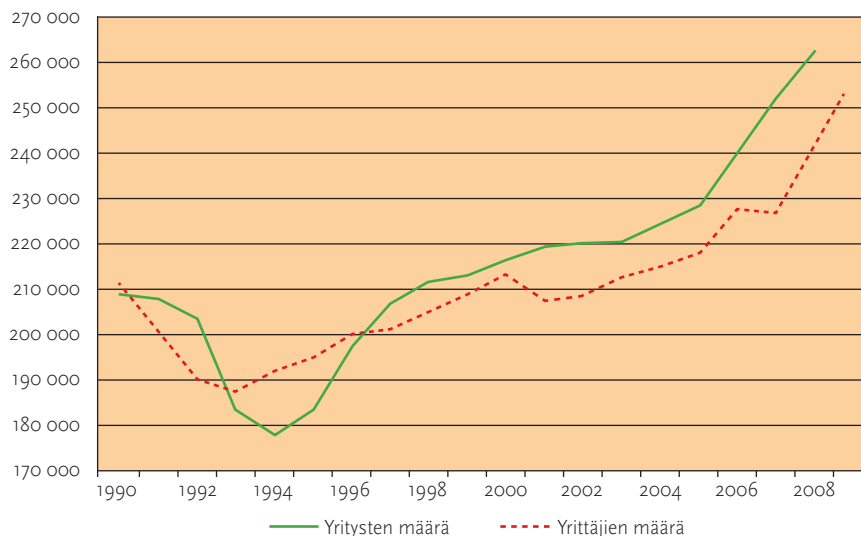
Yrityksen toiminnan kriittisintä aikaa
ovat kolme ensimmäistä vuotta, jolloin
noin kolmasosa yrityksistä lopettaa toimin-

tansa. Reilu puolet yrityksistä jatkaa toimin-
taansa vielä viisi vuotta perustamisensa jäl-
keen.

Yrittäjien määrä vaihtelee suhdanteen
mukaan Tilastokeskuksen työvoimatutki-
muksessa. Vuosina 2006–2007 yrittäjiä oli
noin 230 000, mutta vuonna 2008 mää-
rä nousi 240 000 ja vuonna 2009 yrittäjiä
oli 251 000. Näistä työnantajayrittäjiä oli
90 000 ja yksinyrittäjiä 161 000. Yksinyrit-
täjien osuus kaikista yrittäjistä on siten 64
prosenttia.

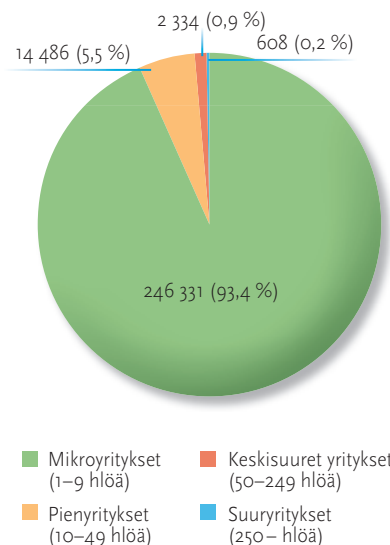
Kuva 1. Yritysten ja yrittäjien määrän kehitys.

Tilastokeskus, yritysrekisterin vuositilasto ja työvoimatutkimus v. 2009.

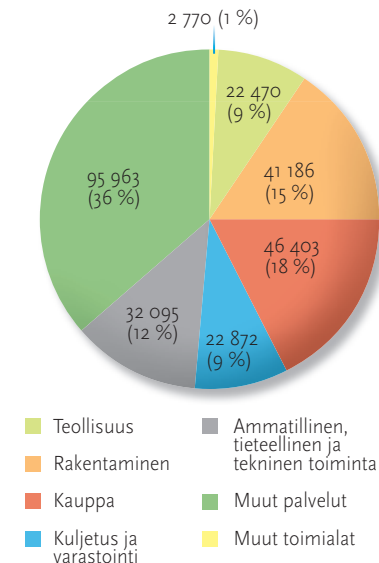
Kuva 2. Yritysten määrän jakautuminen henkilöstön koon mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, yritysrekisterin vuositilasto.

Kuva 3. Yritysten määrän jakautuminen toimialan mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, yritysrekisterin vuositilasto.

Vuonna 2009 Tilastokeskuksen yritysre-
kisterin perusteella Suomessa oli 320 682
yritystä. Ilman maa-, metsä- ja kalataloutta
yrityksiä oli 263 759. Näistä suuria eli 250
henkilöä tai enemmän työllistäviä yrityksiä
oli 608 eli 0,2 prosenttia. Siten pk-yrityksiä
oli 99,8 prosenttia kaikista yrityksistä. Suu-
ri osa yrityksistä on vieläpä alle 10 henkeä
työllistäviä mikroyrityksiä – 93,4 prosent-
tia yrityksistä. Yrityksistä kaksi kolmasosaa
työllistää vain yrittäjän itsensä.

Viime vuosina yritysten määrä on kas-
vanut toimialoilla, joissa julkisella sektorilla
on perinteisesti ollut vahva asema: sosiaali-
ja terveystyö, koulutus sekä muut yhti-
teiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut.
Yrityksiä on syntynyt erityisesti myös rahoit-
ukseen sekä liike-elämän palveluihin. Niin
ikään rakentamisessa yritysmuotoinen toi-
minta on lisääntynyt.

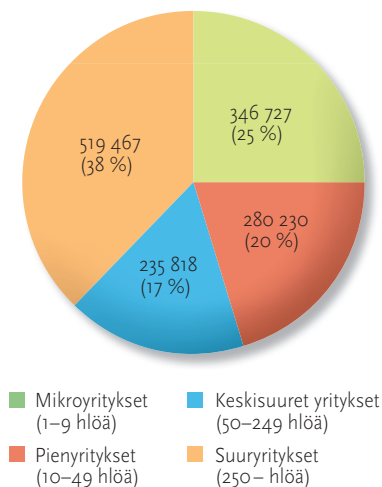
Kaupan alalla yrityksistä toimii 18 pro-
senttia, rakentamisessa 15 prosenttia sekä
ammattillisissa, tieteellisissä ja teknisissä
palveluissa 12 prosenttia. Kuljetuksessa ja
varastoinnissa sekä teollisuudessa toimii
yhteensä 18 prosenttia yrityksistä. Muissa
palveluissa yrityksistä toimii 36 prosenttia.
Tällä tavalla tarkasteltuna Suomen voi sa-
noa olevan palveluyhteiskunta.

Pk-yritykset ovat tärkeitä työllistäjiä. Ti-
lastokeskuksen yritysrekisterin mukaan yri-
tysten noin 1,4 miljoonasta (kokopäiväi-
sestä) työpaikasta pk-yrityksissä on reilut
860 000, joka on 61 prosenttia koko yritys-
sektorin työvoimasta. Keskiuurissa yritys-
sissä työskentelee vajaa viidennes henkilös-
töstä, pienissä viidennes ja mikroyrityksissä
neljäsnes.

Teollisuudessa työllistyy neljäsnes yksi-
tyisen sektorin työllisistä ja rakentamisessa

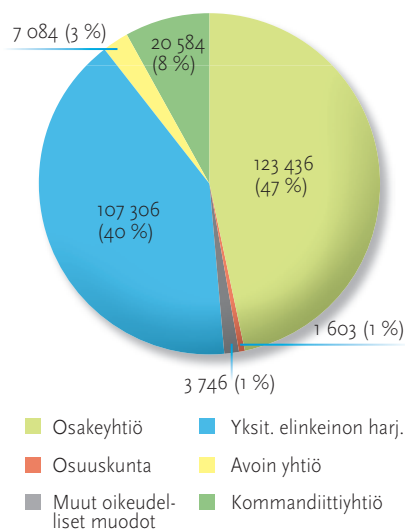
Kuva 4. Yritysten jakautuminen henkilöstön määrän mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, yritysrekisterin vuositilasto.

Kuva 5. Yritysten määrän jakautuminen oikeudellisen muodon mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, yritysrekisterin vuositilasto.

puolestaan 13 prosenttia. Palvelut ml. kauppa työllistävät tänä päivänä yli 60 prosenttia.

Erityisesti pk-yrityksissä henkilöstön määrä on kasvanut viime vuosikymmenen puolivälistä. Uusista yrityksiin syntyneistä työpaikoista kolme neljästä on syntynyt pk-yrityksiin – ja kaikista uusista työpaikoista kaksi kolmasosaa. Pienet yritykset ovat lisänneet henkilöstöään 62 prosentilla, keskisuuret 41 prosentilla ja mikroyrityksetkin 39 prosentilla, kun suurten yritysten henkilöstön lisäys on jäänyt 24 prosenttiin.

Kuten edellä voidaan havaita, on työllisyyskehitys ollut vahvaa myös yrittäjyyden kautta. Yksinyrittäjien määrä on kasvanut. Moni on näin ollen työllistännyt itsensä ryhtymällä yrittäjäksi. Työnantajayrittäjien määrä ei kuitenkaan ole juurikaan kasvanut. Sekä naisten että miesten yrittäjänä toimiminen on lisääntynyt. Yrittäjistä kolmasosa on naisia, mikä on korkea osuus Euroopassa.

Suosituin yritysmuoto on osakeyhtiö, joita oli 47 prosenttia vuonna 2009. Elinkeinonharjoittajina toimi 40 prosenttia. Avointen ja kommandiittiyhtiöiden osuus oli yhteensä 11 prosenttia.

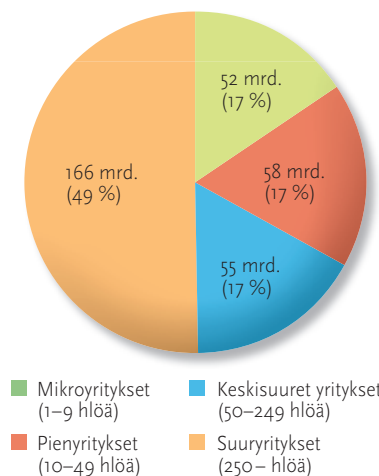
Pk-yritykset ovat kansantaloudellemme tärkeitä. Yritysten 336 miljardin euron liikevaihdosta vuonna 2009 pk-sektorin osuus oli puolet. Yritysten liikevaihdosta valtaosa syntyy teollisuudessa ja kaupassa. Jalostusarvostakin yli 40 prosenttia syntyy pk-yrityksissä.

Pk-sektorin osuus BKT:sta on reilu 40 prosenttia. Tuonnista pk-yritysten osuus on 23 prosenttia ja viennistä 10 prosenttia. Lisäksi on otettava huomioon, että monet pk-yritykset toimivat alihankkijoina suuryrityksille, joiden tuotteita ja palveluita viedään ulkomaille. Pk-yrityksistä runsaan neljänneksen tuotteita viedäänkin ulkomaille suoraan tai osana toista tuote- tai palvelukokonaisuutta.

Pk-yritykset myös turvaavat tulevaisuutta. Perinteisistä kiinteistä investoinneista pk-yritysten osuus on noin puolet sekä tut-

Kuva 6. Yritysten liikevaihdon jakautuminen henkilöstön koon mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, yritysrekisterin vuositilasto.

1.2 Yrittäjyshalukkuus ja yrittäjät

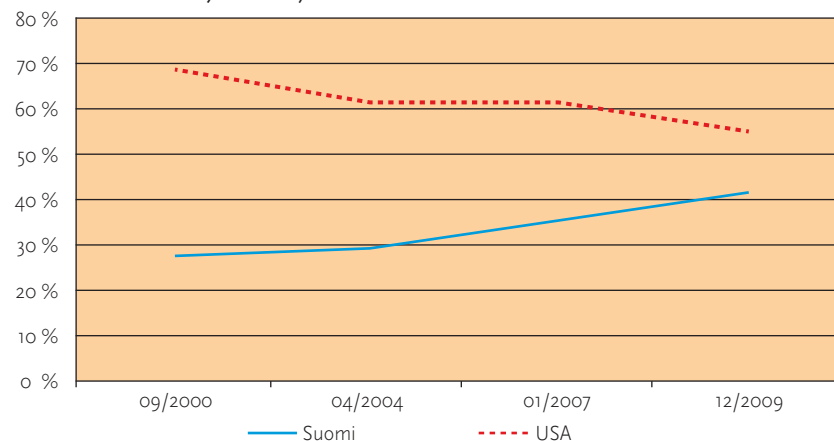
Suomalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen on erittäin myönteistä. Myös suhtautumisen mahdollisuuteen toimia itse yrittäjänä on muuttunut positiivisemmaksi. Yli 40 prosenttia suomalaisista haluaisi toimia mieluummin yrittäjänä kuin palkansaajana, jos saisi valita vapaasti. Osuus on eurooppalaista alemmaa keskitasoa. Erityisesti nuorten asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat muuttuneet myönteisemmiksi.

Suomalaisten mielissä yrittäjänä toimimisen haittapuoliksi mainitaan taloudellinen epävarmuus sekä mahdollisesti epäsäännölliset työajat ja pitkät työpäivät. Yrittäjäksi ryhtymisen puolesta puhuvat työn itsenäisyys ja vapaus, mahdollisuus vaikuttaa ja itsenäinen päätäntävalta, mahdollisuus menestyä, oma ajankäyttö sekä itsensä toteuttamisen mahdollisuus.

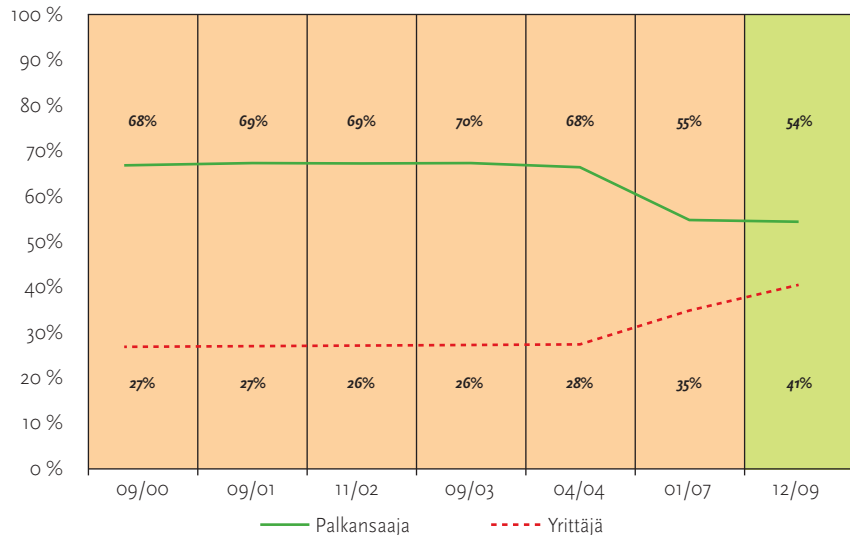
Yrittäjistä kolmasosa eli 83 000 vuonna 2009 oli naisia. Yksinyrittäjistä naisten osuus oli 39 prosenttia. Suomessa naisten osuus yrittäjistä (pl. maatalous) on EU-maiden korkeimpia. Suomalaisten naisyrittäji-

kimus- ja kehityspanostuksista 20 prosenttia eli samaa luokkaa kuin julkisen tutkimus- ja koulutussektorin osuus.

Kuva 7. Jos saisi valita yrittäjä- ja palkansaajauran välillä, yrittäjäuran mieluummin valitsisi: kehitys Suomi ja USA. EU komissio, eurobarometri 2010.

Kuva 8. Jos saisi valita yrittäjä- ja palkansaajauran välillä: kehitys, Suomi. EU komissio, eurobarometri 2010.

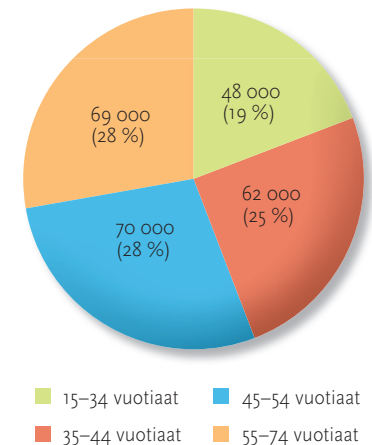
en koulutustaso on hieman EU-15:n keskiarvoa korkeampi.

Yrittäjät ovat palkansaajia ikääntyneempiä. Yrittäjistä 27 prosenttia on 55 vuotta täyttäneitä, kun palkansaajista 17 prosenttia on täyttänyt 55 vuotta. Suomen Yrittäjien, Finnveran sekä työ- ja elinkeinoministeriön Pk-yritysbarometrin perusteella seuraavan viiden vuoden aikana yli 20 prosenttia pk-yrityksistä on potentiaalisen omistajanvaihdoksen edessä. Tämä tarkoittaisi realisoituessaan, että viiden vuoden aikana noin 50 000 yrityksessä tarvitaan uusi omistaja.

Yrittäjyysaste (yrittäjien osuus työllisistä) oli koko maassa keskimäärin 9,5 prosenttia vuonna 2008. Maakunnista kahdeksan ylsi yli 10 prosenttiin: Itä-Uusimaa, Satakunta, Päijät-Häme, Keski-Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Etelä-Savo, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Savo. Matalin yrittäjyysaste on Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Pohjois-Karjalassa.

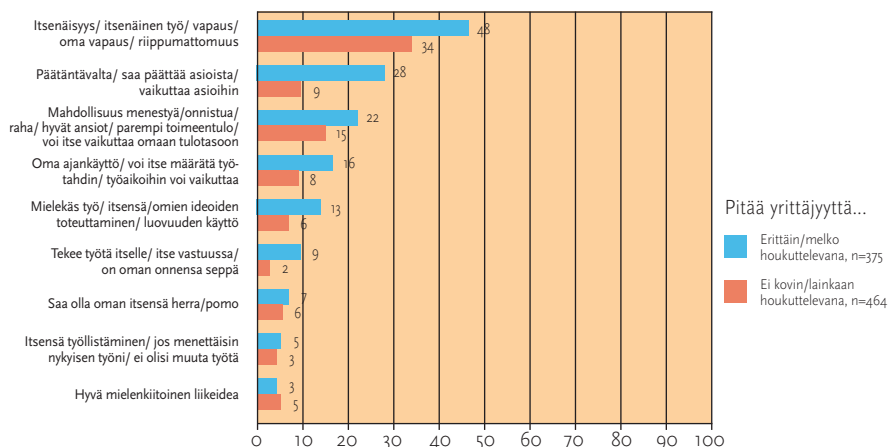
Kuva 10. Yrittäjien määrä ja osuus ikäryhmittäin (poislukien alkutuotanto ja avustavat yrittäjien perheenjäsenet) 2008.

Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

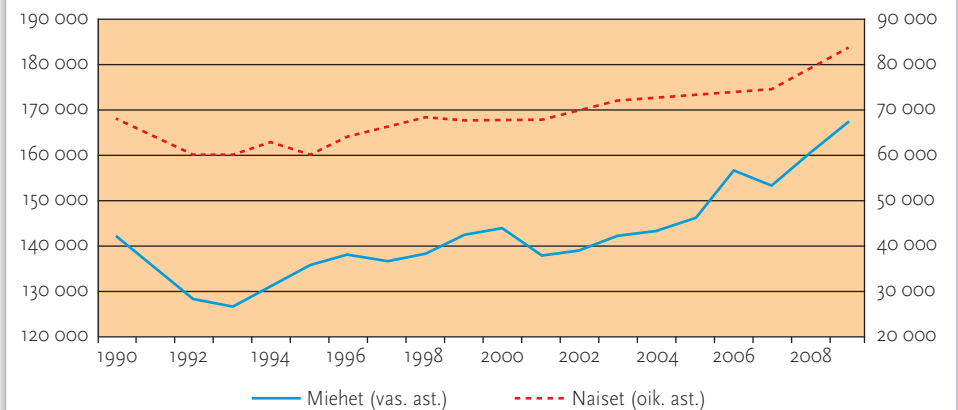
Kuva 9. Syyt ryhtyä yrittäjäksi.

Suomen uusyrityskeskukset ja Suomalaisen Työn Liitto 2010.

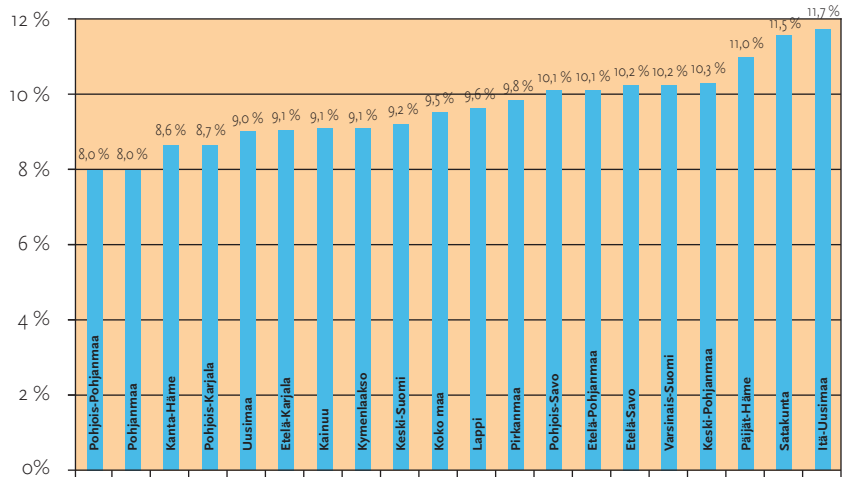
Kuva 11. Yrittäjien määrän kehitys yrittäjän sukupuolen mukaan.

Tilastokeskus, työvoimatutkimus 2010.

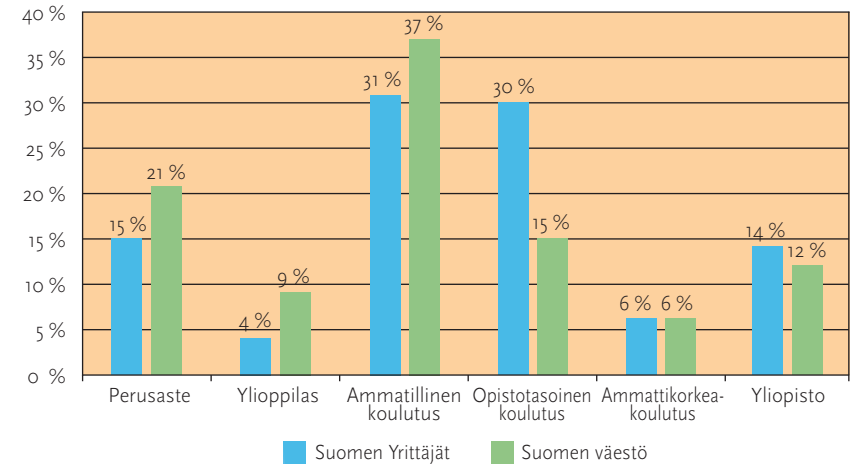
Kuva 12. Yrittäjyysaste maakunnittain v. 2008.

Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Kuva 13. Koko väestön ja yrittäjien jakautuminen koulutusasteen mukaan v. 2008.

Tilastokeskus, väestön koulutus rakenne ja Suomen Yrittäjät, jäsenrekisteri 2010.

2. Koulutus

2.1. Yrittäjien ja väestön koulutustaso

Muuta väestöä selvästi suurempi osuus yrittäjistä on saanut opistotasaisen koulutuksen. Myös korkeasti koulutettujen osuus yrittäjissä on koko väestöä korkeampi. Vastaavasti perusasteen tai ammatillisen koulutuksen saaneiden osuus on matalampi.

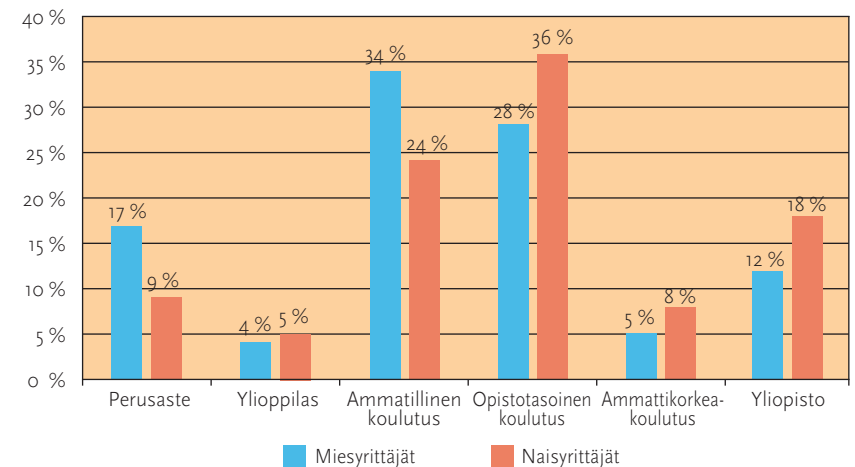
Naisyrittäjät ovat miesyrittäjiä koulutetumpia. Naisyrittäjistä 18 prosenttia on saanut yliopistokoulutuksen, kun miehistä sen on saanut 12 prosenttia. Naisyrittäjistä ammattikorkeakoulun on suorittanut 8 prosenttia miesyrittäjien osuuden jäädessä 5 prosenttiin. Miesyrittäjistä ammatillisen peruskoulutuksen on saanut 34 prosenttia, kun naisyrittäjistä sen on suorittanut 24 prosenttia.

Uusissa vuoden 2004 jälkeen perustetuissa yrityksissä yrittäjinä toimivien koulutustaso on kauemmin toimineita yrittäjiä selvästi korkeampi. Ammattikorke- tai yliopistokoulutuksen saaneiden osuus tällaisista yrittäjistä on yli neljännes, kun vanhempien yritysten omistajista reilu 15 prosenttia on korkeammin koulutettu. Uusien yritysten yrittäjien korkeampi koulutustaso korostuu etenkin vanhemmissa ikäluokissa.

Kaikkein nuorempien yrittäjien joukossa korostuu ammatillinen koulutus. Koulutusjärjestelmän muutoksia seuraten nuoremmissa yrittäjissä on enemmän ammatikorkeakoulutuksen saaneita, kun taas vanhemmissa yrittäjissä opistotasaisen koulutuksen saaneita.

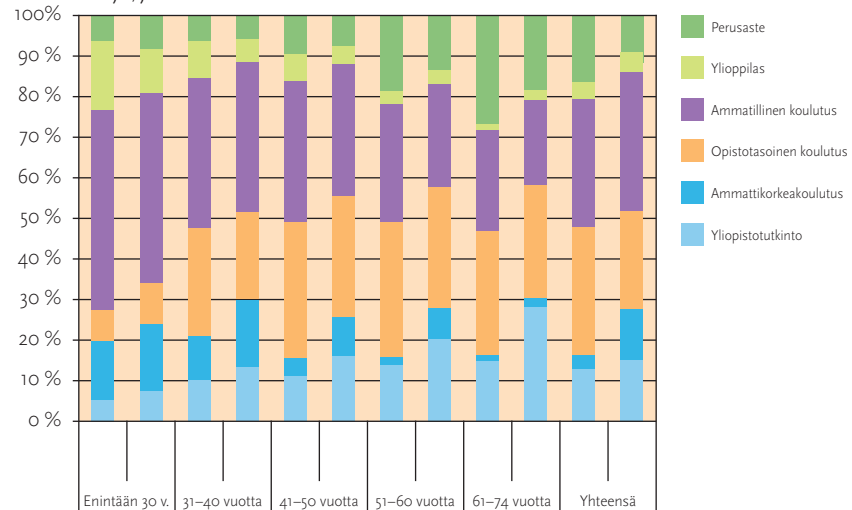
Kuva 14. Nais- ja miesyrittäjien jakautuminen koulutusasteen mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, väestön koulutus rakenne ja Suomen Yrittäjät, jäsenrekisteri 2010.

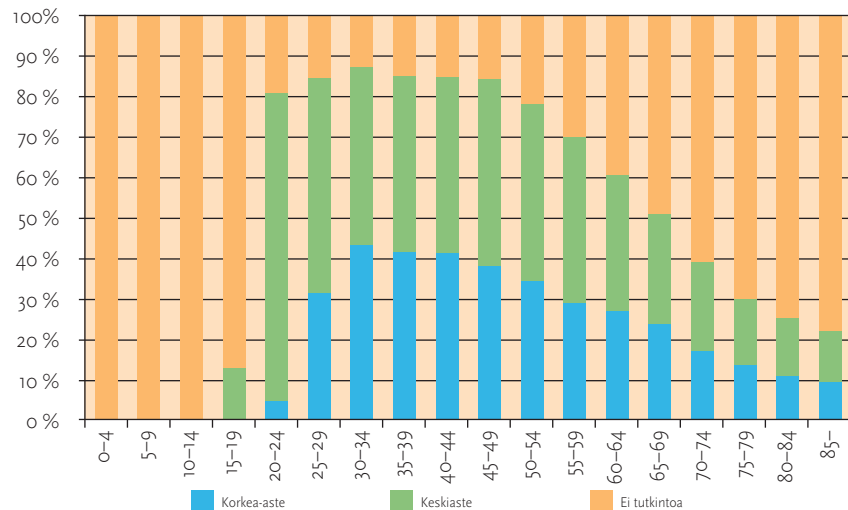
Kuva 15. Eri ikäisten ja eri aikoina yritystoiminnan aloittaneiden yrittäjien jakautuminen koulutusasteen mukaan v. 2009.

Suomen Yrittäjät, jäsenrekisteri.

Kuva 16. Eri ikäisen väestön jakautuminen koulutusasteen mukaan v. 2008.

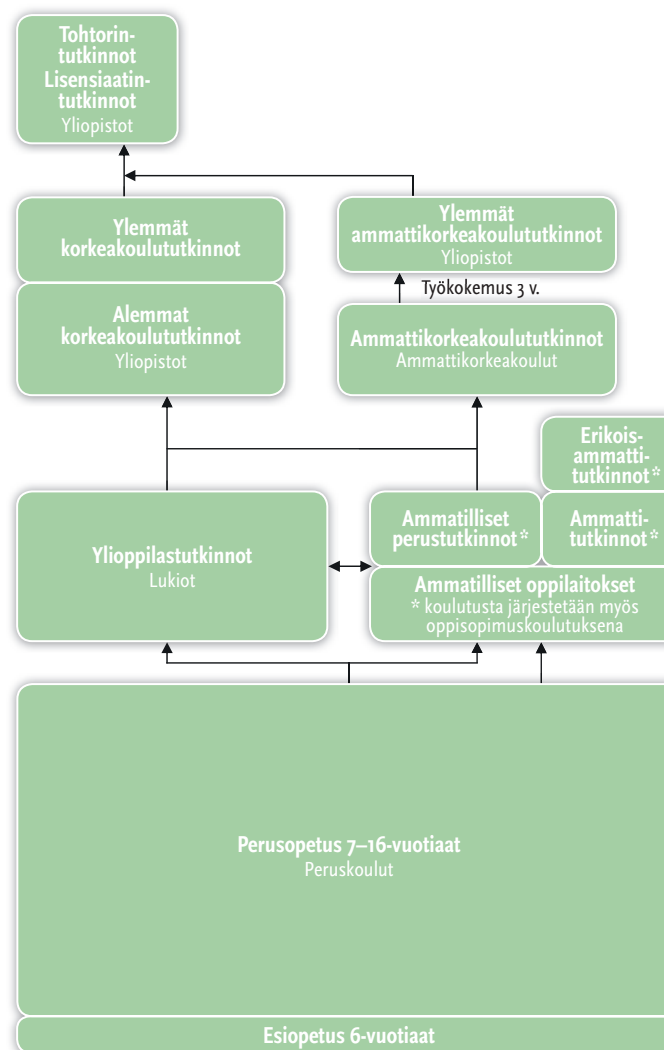
Tilastokeskus, väestön koulutusrakenne.

3. Koulutus ja yrittäjyysopetus

3.1 Suomen koulutus- ja tutkintojärjestelmä

Kuva 17. Suomen koulutusjärjestelmä

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu

- yhdeksänvuotisesta yleissivistävästä perusopetuksesta (peruskoulu), jota ennen lapsilla on oikeus osallistua vuoden kestävään esiopetukseen
- peruskoulun jälkeisestä koulutuksesta, johon kuuluvat ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus
- korkea-asteen koulutuksesta, jota annetaan ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa.

Aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutusasteilla.

3.2. Oppilaitokset, opiskelijamäärät ja suoritettut tutkinnot

Kuva 18. Oppilaitokset oppilaitostyyppin mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset.

Oppilaitokset

Peruskoulu	2889	Ammattikorkeakoulu	25
Peruskouluasteen erityiskoulu	138	Yliopistot	16
Lukiot	398	Sotilaskorkeakoulu	1
Perus- ja lukioasteen koulut	38	Musiikkioppilaitokset	89
Ammatilliset oppilaitokset	137	Liikunnan koulutuskeskukset	14
Ammatilliset erityisoppilaitokset	6	Kansanopistot	83
Ammatilliset erikoisoppilaitokset	35	Kansalaisopistot	205
Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	27	Opintokeskukset	11
Palo-, poliisi- ja vartiointialojen oppilaitokset	1	Kesäyliopistot	20
Sotilasalan ammatilliset oppilaitokset	14	Muut oppilaitokset	7
		Oppilaitostyyppit yhteensä	4154

Kuva 19. Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijat ja tutkinnot koulutussektorin mukaan v. 2009.

Tilastokeskus, oppilaitosten opiskelijat ja tutkinnot.

	Uudet opiskelijat	Opiskelijat	Tutkinnot
Peruskoulukoulutus	56 770	553 329	65 083
Lukiokoulutus	38 054	112 088	32 643
Ammatillinen koulutus	114 672	281 572	66 427
Ammattikorkeakoulukoulutus	38 197	135 033	21 039
Yliopistokoulutus	20 169	168 475	23 831
Koulutussektorit yhteensä	267 862	1 250 497	209 023

3.3 Yrittäjyys koulutuksen eri asteilla

3.3.1 Yleissivistävä koulutus

Perusopetuksen opetussuunnitelmauudistus toteutettiin vuosina 2004 – 2006 ja lukiokoulutuksen asteittain vuodesta 2005 lukien. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2004 on kirjattu aihekokonaisuus ”Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys”. Vuonna 2003 lukion opetussuunnitelman perusteisiin sekä vuonna 2004 aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen perusteisiin lisättiin aihekokonaisuus ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”. Nämä toteutetaan oppilaitoksissa kaikkien oppiaineiden yhteydessä niille luonteenomaisesta näkökulmasta ja oppilaiden ikäkauden mukaisesti koulun oppimis- ja toimintakulttuurissa.

Yrittäjyyskasvatus ilmenee yleissivistävän koulutuksen eri asteilla eri tavoin. Perusopetuksessa painopiste on asenteellisissa valmiuksissa, yrittäjämäisten ominaisuuksien ja toimintatapojen kehittämisessä sekä yrittäjyyden ymmärtämisessä yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta. Oppilaiden tulee oppia tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä saada perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta ja työnjaosta sekä tietoa yrittäjyydestä ammattina.

Lukion yrittäjyyskasvatuksessa pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa ja omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Lukiokoulutuksen aikana opiskelijoiden tulee omaksua aloitteellisuus ja yritteliäisyys toimintavakseen, saada laajat tiedolliset valmiudet yrittäjyyden eri muodoista, mahdollisuuksista ja toimintaperiaatteista, ymmärtää työn merkitys sekä tuntee halua itse osallistua lähiyhteisön, kotikunnan ja yhteiskunnan toimintaan sekä elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen.

3.3.2 Ammatillinen koulutus

Ammatillinen peruskoulutus tarjoaa käytännönläheisen väylän yrittäjyyteen. Vuodesta 2010 lähtien ovat käytössä uudistetut ammatillisten perustutkintojen perusteet. Tutkinnot sisältävät ammatillisiin opintoihin integroitua yrittäjyysopintoja vähintään viisi opintoviikkoa. Yrittäjyysopintojen kautta kaikki opiskelijat oppivat toimimaan työssään aktiivisesti ja yrittäjämäisesti, jota he omalta osaltaan osaavat edistää työnantajansa asiakassuhteiden ja toiminnan jatkuvuutta. Opiskelijat osaavat myös arvioida oman alansa liiketoimintaa, tuotteiden, palveluiden ja osaamisensa tuotteistamista. Opiskelijat osaavat myös arvioida omia mahdollisuuksiaan oman ammattialansa yrittäjänä. Opiskelijat myös perehtyvät liiketoimintaan ja yrittämiseen käytännön työssäoppimisjaksoilla oman alansa työpaikoissa. Työssäoppimista sisältyy ammatillisiin tutkinnon osiin vähintään 20 opintoviikkoa. Osaamisensa jokainen opiskelija osoittaa ammattiosaamisen näytöissä työpaikoilla. Näyttöjä ovat arvioimassa myös työelämän edustajat.

Ammatillisissa perustutkinnoissa opiskelijan on mahdollista valita omiin opintoihinsa yrittäjyysopinnot, laajuudeltaan yhteensä 20 opintoviikkoa. Näiden yhteydessä opiskelijat ryhmässä tai yksin laativat yritykselleen liikeidean ja sen pohjalta liiketoimintasuunnitelman sekä toteuttavat ne ja opintojen päätteeksi lopettavat yrityksensä.

Näyttötutkintoina suoritetaan ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteisiin sisältyy yrittäjyys pakollisena tutkinnon osana tai tutkinnon osiin integroituna tai yrittäjyys on tutkinnon perusteiden valinnainen tutkinnon osa. Kun yrittäjyys on sisällytetty tutkinnon perusteisiin, järjestetään myös yrittäjyysosaamista tukevaa tutkintoon valmistavaa koulutusta.

Näyttötutkintojärjestelmään kuuluvat myös erityiset yrittäjätutkinnot. Yrittäjän ammattitutkinto on tarkoitettu henkilölle, joka on yrittäjaurallaan alkuvaiheessa tai vasta suunnittelemassa omaa yritystä. Tutkintoon valmistavan koulutuksen aikana hän saa tietoja ja taitoja, joiden hallinta edistää menestyksellisen yritystoiminnan käynnistämistä. Tutkinnon suorittamisen aikana hän osoittaa valmiutensa toimia yrittäjänä. Tutkintosuoritusten arvioinnin yhteydessä tutkinnon suorittaja saa kokeineilta yrittäjiltä arvioinnit omista yrittäjätaidoistaan. Yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto on suunnattu kokeneille yrittäjille, jotka tutkinnon suorittamisen ja mahdollisen tutkintoon valmistavan koulutuksen aikana kehittävät yrityksensä strategiaa ja omia johtamisvalmiuksiaan. Lisäksi he kehittävät tutkintoprosessissa yrityksensä henkilöstöä, asiakkuuksia, taloutta, tuotantoa tai kansainvälistymistä.

Näyttötutkintona voi suorittaa myös yritysneuvojan erikoisammattitutkinnon, jota ei ole suunnattu yrittäjille vaan heitä neuvoville asiantuntijoille, joilta edellytetään vahvaa yrittäjyyden osaamista ja yritystoiminnan tuntemusta.

3.3.3 Korkea-asteen koulutus

Korkea-asteen opettajien valmiuksia yrittäjäkasvatukseen, yrittäjyyden opettamiseen ja sen edistämiseen tulee kehittää. Korkea-asteen koulutuksessa yrittäjyyttä voidaan edistää tukemalla yrittäjämäistä asennetta, synnyttämällä uusia innovaatioita ja panostamalla niiden pohjalta nousevaan yritystoimintaan sekä vahvistamalla kasvuyrittäjyyttä. Samalla tuetaan korkea-asteen roolia yritystoiminnan kansainvälistymisessä sekä osaamisen ja innovaatioiden tiedonsiirrossa. Tutkijakoulutuksessa yrittäjyysvalmiuksien vahvistamisella voidaan avata uusia uramahdollisuuksia.

Tutkintotavoitteiseen koulutukseen liit-

tyvässä opintojen ohjauksessa ja opiskelijoiden henkilökohtaisissa opintosuunnitelmissa korostuu opiskelijan työuran hahmottuminen opintojen aikana. Harjoittelua ja oppinäytetöitä voidaan suunnata yrittäjyysuravaihtoehdon edistämiseksi. Korkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysopintoja tarjotaan valinnaisina opintoina yhä laajemmin kaikille opiskelijoille.

Ammattikorkeakoulut ovat tehneet yhteisen yrittäjyysstrategian, jonka tavoitteena on, että kaikki opiskelijat saavat opintojensa aikana perustiedot ja -taidot yrittäjyydestä sekä voivat halutessaan syventää yrittäjyysosaamistaan opinnoissa. Tavoitteena on, että yhä useampi ammattikorkeakoulun suorittanut opiskelija perustaa yrityksen ja että yritystoiminta olisi kestävällä pohjalla. Tavoitteena on myös lisätä pk-yrityslähtöistä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa.

3.3.4 Yrittäjyys opettajien koulutuksessa

Ammatillisen opettajan muodollinen pedagoginen pätevytyminen tapahtuu pääsääntöisesti ammatillisessa opettajakorkeakoulussa (AOKK). Opettajaopiskelija suorittaa siellä 60 opintopisteen laajuiset opinnot, joihin asetuksen mukaan kuuluu kasvatustieteellisiä perusopintoja, ammattipedagogisia opintoja, opetusharjoittelua ja muita opintoja. Taustallaan hänellä on ammattikorkeakoulun, aikuiskoulutuksen tai ammatillisen peruskoulutuksen opettajan virkaan tai toimeen vaadittava koulutus ja työkokemus. Suomessa toimii viisi ammatillista opettajakorkeakoulua, ja hallinnollisesti ne toimivat eri ammattikorkeakoulujen yhteydessä.

Yrittäjyys on aina ollut osa niin ammatilliseen koulutukseen kuin ammatilliseen opettajakoulutukseenkin kuuluvaa työelämäosaamista. Viime aikoina yrittäjyyttä on ammatillisissa opettajakorkeakouluissa otettu opetussuunnitelmiin lähinnä valinnaisina sisältöinä. Tulevaisuudessa yrittä-

jyys pyritään integroimaan osaksi kaikkien ammatillisten opettajaopiskelijoiden opintoja ja työelämäosaamista.

Luokan- ja aineenopettajaksi opiskelulla on mahdollisuus sisällyttää tutkiintoonsa valinnaisia yrittäjyyskasvatuksen opintoja jokaisessa opettajakoulutusta antavassa yliopistossa. Valinnaisten opintojen tarjoajina ovat useimmiten talous- ja hallintotieteiden tiedekunnat ja laitokset. Opintojen sisällöt ovat yrittäjyyteen ja liiketoimintaosaamiseen painottuneita.

Muutamat kasvatustieteiden tiedekunnat tarjoavat eri laajuisia yrittäjyyskasvatuk-

sen opintoja. Vuonna 2009 kolmessa opettajakoulutusyksikössä yrittäjyyskasvatus liittyi osaksi opiskelijoiden pakollisia opintoja (Rauma, Vaasa ja Kajaani). Tilanne on kuitenkin kohentunut tästä, sillä moni yliopisto ja niissä olevat opettajakoulutusyksiköt kehittävät parhaillaan yrittäjyyskasvatustaan. Esimerkiksi Helsingin, Turun, Jyväskylän, Oulun ja Lapin yliopistot ovat sitoutuneet asian edistämiseen. Tavoitteena on, että vuoteen 2013 mennessä yrittäjyyskasvatus on osa opettajakoulutuksen strategioita ja opetussuunnitelmia.

Lopuksi

Yrittäjyysopetuksen ja yrittäjyyskasvatuksen laajuus ja taso ovat parantuneet viime vuosina. Yhteiskunnassa tunnustetaan myönteisen hyvinvointikehityksen ja yrittäjyyden yhteys. Vahvan pohjan yrittäjyyskoulutuksen vahvistumiselle tarjoavat niin Euroopan unionin tekemät linjaukset kuin kansallisetkin linjauksemme. Esimerkiksi hallitusohjelmat, opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämisstrategiat ja Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat, Korkeakoulupohjainen yrittäjyys –muistio, Opetushallituksen vahvistamat tutkintojen perusteet sekä koulutuksen järjestäjien omat yrittäjyyslinjaukset sekä ammattikorkeakoulujen yrittäjyysstrategia antavat tukevan pohjan yrittäjyyteen perehtymistä ja oppimista varten.

Myönteisistä yrittäjyysasenteista ja -opeista on hyötyä jokapäiväisessä toiminnassa. Koulutusjärjestelmän eri tasoille tehdyt yrittäjyyttä edistävät linjaukset, opetussuunnitelmat ja ammatillisten tutkintojen

perusteet osoittavat yrittäjyysasenteiden muuttuneen yhä myönteisemmiksi.

Yrittäjyyskasvatuksen ja -opetuksen merkitys on yksimielisesti hyväksytty yhteiskunnassamme. 2010-luvulla tavoitteenamme tulee olla yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen käytännön toiminnassa lähellä oppijoita, opettajia ja yrittäjiä. Sen vuoksi on määrätietoisesti kehitettävä yrittäjyyskasvatukseen liittyvää pedagogiikkaa, yrittäjyyskasvatuksen tutkimusta, yrittäjyyden huomioonottamista opetusmateriaaleissa sekä yrittäjyyskasvatuksen saamista laajaksi osaksi opettajien perus- ja täydennyskoulutusta. Koulutuksen järjestäjien kumppaneiksi yrittäjyyskasvatukseen tulee saada mukaan paikallisella tasolla toimivat yrittäjät, yrittäjäjärjestöt ja muut yrittäjyyttä tukevat toimijat. Onnistumisen edellytykset paranevat, jos kaikki yrittäjyyden alalla puhaltavat yhteen hiileen.

Mistä lisätietoa?

Tietoa ja tilastoja

www.yrittajat.fi

www.yrityssuomi.fi

www.tem.fi – yrittäjyyskatsaus

www.tilastokeskus.fi

www.oph.fi

www.minedu.fi

Yrittäjyyttä tukevaa toimintaa

www.nuoriyrittajyys.fi

www.yes-keskus.fi

www.yvi.fi

www.4h.fi

www.kerhokeskus.fi

www.finpec.fi

www.tat.fi

Tämä opas löytyy myös osoitteista:

www.yrittajat.fi/perustietoayrittajyysopetuksesta

www.edu.fi/aihekokonaisuudet/yritysjyys

OPETUSHALLITUS

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999
00101 Helsinki

Puhelin 09 229 221
Faksi 09 2292 2980

toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi